

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำ
ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง กรณีศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม*
DESIGN AND DEVELOPMENT OF SOUVENIRS FOR RIVERSIDE TOURISM
COMMUNITIES IN THE CENTRAL CHAO PHRAYA RIVER BASIN:
A CASE STUDY OF KO LAT ITAEN ISLAND, NAKHON PATHOM PROVINCE

บวร เครือรัตน์

Bovan Krouat

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ นครปฐม ประเทศไทย

Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Nakhon Pathom, Thailand

Corresponding author E-mail: bovon.kro@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ ลักษณะผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลางของชุมชนเกาะลัดอีแท่น พฤติกรรมและความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ออกแบบและจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกฯ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกในชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้สนใจเลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น จำนวน 60 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมและความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก แบบประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ ต้นแบบ 7 ต้นแบบ สถิติการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะสภาพทั่วไปการจัดการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์สินค้าและของที่ระลึกในชุมชนเกาะลัดอีแท่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกษตร และวิถีชีวิตชุมชนที่โดดเด่นด้วยทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์จากแม่น้ำท่าจีน เหมาะแก่การเกษตรแบบผสมผสาน มีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน และสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจทั้งทางการเกษตร ทางวัฒนธรรม และทางศาสนาพฤติกรรม และความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกฯ ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Digital Nomad ทั้งชาวต่างชาติและชาวไทย ได้จัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ออกแบบและจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ใช้หลักการออกแบบเชิงคิด มาประยุกต์ใช้กับการออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์คล้ายเส้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ผลิตผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกรูปแบบใหม่ จำนวน 7 รูปแบบ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกฯ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี ส่วนด้านความสะดวกในการพกพาและขนาดที่เหมาะสมบรรจุกุ๊บบห่อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก, ชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำ, ลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง, เกาะลัดอีแท่น, จังหวัดนครปฐม

Abstract

This research aimed to study and analyze the characteristics of souvenir products for riverside tourist communities in the central Tha Chin River basin, specifically the Ko Lat It Thaen community. It also examined the consumption behavior and needs for souvenir products, designed and developed prototype souvenir products, and evaluated the satisfaction of the sample group with these prototypes. This quantitative research involved a sample of 60 individuals, including community members, tourists, and interested parties, selected through purposive sampling. Research instruments included a questionnaire on consumption behavior and needs and a satisfaction assessment form for seven prototype souvenir products. Data analysis employed mean and standard deviation. The results indicated that Ko Lat It Thaen is a cultural, agricultural, and community-lifestyle tourism destination with abundant natural resources from the Tha Chin River, suitable for mixed agriculture, featuring a folk museum and various agricultural, cultural, and religious attractions. The consumption behavior and needs for souvenir products catered to the digital nomad tourist group, both foreign and Thai. Prototype souvenir products were developed using design thinking principles, applied to the design and development of local wisdom-based relaxation devices, resulting in seven new souvenir product designs. The overall satisfaction of the sample group with the prototype souvenir products was at a good level, with excellent satisfaction in terms of portability, suitable size, and packaging durability.

Keywords: Souvenir Product Design, Riverside Tourist Community, Central Tha Chin River Basin, Ko Lat It Thaen, Nakhon Pathom Province

บทนำ

ชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง พื้นที่เกาะลัดอีแต่น จังหวัดนครปฐม เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมที่ตั้งอยู่ในอำเภอสมาปราน จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 3 ตำบล ได้แก่ ไร่เชิง บางเตย และทรงคนอง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีนตอนกลาง ทำให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการทำสวนผลไม้และพืชไร่นานาชนิด เช่น ส้มโอ มะพร้าว และฝรั่ง เกาะลัดอีแต่นมีศักยภาพสูงในการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ ทั้งด้านธรรมชาติ สถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน เช่น ตลาดน้ำดอนหวาย ตลาดน้ำลำพญา และชุมชนเกาะลัดอีแต่น ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจฐานรากและการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำเชิงสร้างสรรค์ แต่การใช้ประโยชน์จากมรดกทางสถาปัตยกรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตชุมชนในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำท่าจีนยังมีไม่มากนัก พื้นที่เกาะลัดอีแต่นและลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลางมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสูง เนื่องจากมีทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งงานสถาปัตยกรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตชุมชน อย่างไรก็ตาม การขาดแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำที่สร้างสรรค์และยั่งยืน ทำให้สูญเสียโอกาสในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเหล่านี้เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยวทางน้ำให้มีอัตลักษณ์และเชื่อมโยงกัน การใช้ศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาพื้นที่ เช่น ถนนคนเดินงานศิลป์ชุมชน ศิลปะกราฟิตี้ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ระลึก จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ รวมถึงสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนใน

ชุมชน (สิงห์อำพล จันทรวิเศษ, 2563) สำรวจความต้องการและปัญหาให้รอบด้านทั้งนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น

จากสถานการณ์ที่ชุมชนท่องเที่ยววิม่น้ำในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง โดยเฉพาะชุมชนเกาะลัดอีแท่น จังหวัด นครปฐม ขาดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่มีอัตลักษณ์และเรื่องราวที่สะท้อนถึงชุมชน การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกที่สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยคำนึงถึงคุณค่าของธรรมชาติ เอกลักษณ์ ภูมิปัญญา วัสดุ กรรมวิธีการผลิต ความสวยงาม การใช้งาน และราคา มีเป้าหมายเพื่อบูรณาการความรู้ด้านสถาปัตยกรรม อัตลักษณ์ชุมชน การอนุรักษ์วัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางน้ำ เทคโนโลยีดิจิทัล ศิลปะ และการออกแบบ เพื่อพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน โดยคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชุมชนและวัฒนธรรม การวิจัยนี้มุ่งพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว ทางน้ำให้มีเอกลักษณ์ สร้างรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำที่สร้างสรรค์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ และออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ใช้เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมชุมชนเกษตรและวัฒนธรรม อย่างยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 13), 2565) ที่ใช้อยู่ขณะนี้ ยังคงยึดหลัก การเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิ ปัญญาและนวัตกรรม สิ่งที่ยังคงเป็นปัญหาของผู้ประกอบการระดับชุมชนในประเทศไทย คือ เรื่องรูปแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด จึงทำให้ยอดขายการจำหน่ายไม่สูงมากนัก ซึ่งสาเหตุหลักสำคัญเป็นเพราะผู้ประกอบการยังขาดผลิตภัณฑ์ ที่มีเอกลักษณ์ และมีคุณภาพแก่ผู้ที่สนใจ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง งานวิจัยเรื่อง การออกแบบและ พัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับชุมชนท่องเที่ยววิม่น้ำ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง กรณีศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการจัดการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ สินค้าและของที่ระลึกวิเคราะห์ พฤติกรรมและความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในการจัดการท่องเที่ยว และออกแบบและจัดทำต้นแบบ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สำหรับชุมชน ท่องเที่ยววิม่น้ำ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง กรณีศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำ และเพื่อ การขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรมอย่างยั่งยืนและ มั่นคงของชุมชนเกาะลัดอีแท่นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะสภาพทั่วไปการจัดการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ สินค้าและของที่ระลึก ในชุมชนเกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในการจัดการท่องเที่ยว ในชุมชนเกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อออกแบบและจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สำหรับชุมชน ท่องเที่ยววิม่น้ำ ในลุ่มน้ำท่าจีน ตอนกลาง กรณีศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ถูกออกแบบใหม่ สำหรับชุมชนท่องเที่ยววิม่น้ำ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง กรณีศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนาแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้ทั้งการวิจัย เชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ในช่วงแรกของการวิจัย ได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค อัตลักษณ์ วิถีชีวิตชุมชน การเกษตร และการดำเนินธุรกิจในชุมชนเกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพถูกนำมาใช้เป็นฐานในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สะท้อนทุนวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น อัตลักษณ์ วิถีชีวิต และการเกษตรของชุมชน ในช่วงท้ายของการวิจัย ได้ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่พัฒนาขึ้น

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ/กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่ชุมชน และสมาชิกในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น เลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นบุคคลที่ได้รับการเคารพนับถือ ดูแลและบริหารจัดการในพื้นที่โดยตลอด และ 2) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น คือ ผู้มีส่วนได้เสียต่อการประกอบธุรกิจและเกษตรกรรมในพื้นที่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้สนใจ และนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มาท่องเที่ยวและใช้บริการจริงในระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยโดยได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจในพื้นที่ช่วยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 60 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 65 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยเริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญของแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นเรียงลำดับเนื้อหาและนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรง ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าเฉลี่ย 0.81 ก่อนนำไปใช้จริง แนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกใหม่ควรใช้ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก โดยใช้แนวคิด Design Thinking (ศิริวัฒน์ สารเชตต์ และคณะ, 2565) ที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ วิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา ดำเนินการ และประเมินผล เมื่อออกแบบเสร็จแล้ว ควรนำผลิตภัณฑ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประเมินคุณภาพ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปตรวจสอบซ้ำจนสมบูรณ์ 2) การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป (เพศ, อายุ), แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของมาตราส่วนลิเคิร์ต (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2568) (จำนวน 10 ข้อ) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือการวิจัย โดยหาค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ ซึ่งดัชนีนี้ควรมีค่าเข้าใกล้ 1 หากต่ำกว่า 0.50 ควรปรับปรุง (นิรัช สุดสังข์, 2559) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และปรับปรุงแก้ไขจนได้ค่า IOC ระหว่าง 0.61 - 1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล งานวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีแนวคิดเชิงออกแบบ Design Thinking (ศิริวัฒน์ สารเชตต์ และคณะ, 2565) เป็นแนวทางการวิจัย ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ วิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา ดำเนินการ และประเมินผล ซึ่งสามารถจัดกลุ่มตามการเก็บข้อมูลได้ 3 ส่วน โดยแต่ละส่วนมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของชุมชนเกาะลัดอีแท่น ดำเนินการโดยการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 5 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และใช้วิธีการจดบันทึก บันทึกเสียง สัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่มย่อย หลังจากนั้น ถอดเทปสัมภาษณ์ สรุปข้อมูลจากการสังเกตและจดบันทึก ตรวจสอบความถูกต้องและนำเชื่อถือของข้อมูล ก่อนนำไปใช้ในขั้นตอนแนวคิดเชิงออกแบบต่อไป 2) การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำเกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม ดำเนินการตามแนวคิด Design Thinking โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชนผ่านการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คุณพนม ศรีสนิท ปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่ และสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำเกาะลัดอีแท่น และศึกษาเอกสาร จากนั้นจึงออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาด้านแบบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และดำเนินการผลิต ผลลัพธ์ คือ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์ สามารถเพิ่มมูลค่า

ทางเศรษฐกิจให้ชุมชน และเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่ชุมชนสามารถผลิตเองได้ 3) นำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกไปให้กลุ่มตัวอย่าง 60 คน ทดลองใช้และประเมินความพึงพอใจผ่านแบบสอบถาม ซึ่งก่อนการประเมินได้อธิบายรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจน พร้อมเปิดโอกาสให้ซักถามและให้เวลาตอบแบบสอบถามอย่างเพียงพอ การประเมินผลครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อนำความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างไปปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สมบูรณ์ก่อนใช้งานจริง

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกข้อมูลตามความสัมพันธ์ สอดคล้องกับทฤษฎี และแยกประเด็นตามเหตุผลเชิงตรรกะ นำเสนอผลแบบพรรณนาเพื่อสะท้อนปัญหาและอุปสรรค แล้วคัดเลือกความต้องการที่ตรงกับวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการออกแบบ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบประเมิน บันทึกและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS นำเสนอค่าสถิติพื้นฐานเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์มาตรฐาน ในรูปแบบตารางพร้อมคำอธิบาย

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ งานวิจัยเรื่องนี้ ได้รับการรับรองจริยธรรมจากการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.267/2565

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะสภาพทั่วไปการจัดการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ สินค้า และของที่ระลึก ในชุมชนเกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม ลักษณะทั่วไปของเกาะลัดอีแท่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกษตร และวิถีชีวิตชุมชนที่โดดเด่น ด้วยทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์จากแม่น้ำท่าจีน ทำให้พื้นที่นี้เหมาะแก่การเกษตรแบบผสมผสาน โดยเฉพาะส้มโอ GI มณฑลนครชัยศรีที่มีชื่อเสียง สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญบนเกาะ ได้แก่ 1) พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชุมชนบ้านคลองผีเสื้อ: แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ในอดีต 2) โฮมสเตย์บ้านสวนบางเตย: ที่พักโฮมสเตย์แห่งแรกบนเกาะ 3) วัดทรงคนอง: วัดเก่าแก่อายุกว่า 300 ปี มีโบราณสถานและพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้ เกาะลัดอีแท่นยังมีจุดเด่นด้านการเดินทางที่สะดวก ใกล้กรุงเทพมหานคร มีกิจกรรมท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทางน้ำ หรือปั่นจักรยานรอบเกาะ และมีปราชญ์ชุมชนที่พร้อมถ่ายทอดเรื่องราวท้องถิ่น

ผลการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนเกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Digital Nomad ทั้งชาวต่างชาติและชาวไทย ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักและรองที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน กระบวนการออกแบบเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของชุมชน ศึกษาทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต และการเกษตรของชุมชน รวมถึงพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว จากนั้นจึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่ม Digital Nomad ชาวต่างชาติ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ออกแบบมานั้นได้รับการตอบรับที่ดี และมีศักยภาพในการเป็นสินค้าที่ระลึกที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ โดยสนใจการจัดการท่องเที่ยวที่เน้นความพร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า สัญญาณโทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต รวมถึงกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับการเกษตรกร นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการปรับปรุงภูมิทัศน์ การจัดการผลผลิตทางการเกษตร และการจัดการขยะ สำหรับสินค้าที่ระลึก กลุ่มตัวอย่างสนใจอุปกรณ์เสริมมือถือ สมุดบันทึก และพาวเวอร์แบงค์ ส่วนสินค้าในพื้นที่ที่สนใจ ได้แก่ ผักผลไม้แปรรูป อาหารแปรรูป สัตว์น้ำในลุ่มน้ำท่าจีน และผลิตภัณฑ์งานฝีมือ

การออกแบบและจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สำหรับชุมชน ท่องเที่ยวริมน้ำในลุ่มน้ำท่าจีน ตอนกลาง กรณีศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม ใช้หลักการออกแบบเชิงคิด (Design Thinking) โดยมี เป้าหมายเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับชุมชนเกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม ได้ดำเนินการตาม ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนา โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมา ทุนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และการประชาสัมพันธ์ของชุมชน จากนั้นจึงร่างแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจำนวน 10 แบบร่าง และนำไป ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและชุมชน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแบบร่างให้เหมาะสมกับการผลิตได้ใช้แนวทางการ วิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค โดยสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 60 คน ซึ่งเป็น กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ Digital Nomad Foreigner เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ออกแบบไว้ ผลจากการสำรวจ นำไปสู่การออกแบบและทดลองผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ 7 ต้นแบบ โดยมีแรงบันดาลใจจากส้มโอ ผลไม้ท้องถิ่นของ เกาะลัดอีแท่น รวมถึงเรือพายและชาวสวนส้มงอบ ซึ่งสะท้อนถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนที่ผูกพันกับ สายน้ำ นอกจากนี้ ลวดลายของผลิตภัณฑ์ยังได้แรงบันดาลใจจากสายน้ำและลายนิ้วมือ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทน ชาวสวนในชุมชน สามารถแสดงดังภาพที่ 1 - 8

ภาพที่ 1 สมุดบันทึก ขนาด A5 (สีเทา และสีดำ)

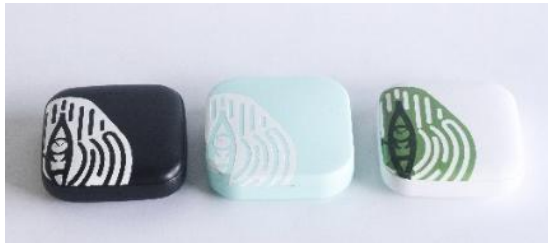
ภาพที่ 2 สมุดดอแกลนซ์ ขนาด A5 (สีเทา และสีดำ)

ภาพที่ 3 สมุดดอแกลนซ์ ขนาด A5 (สีเทา และสีดำ)

ภาพที่ 4 พาวเวอร์แบงค์ (Power Bank) รูปแบบที่ 1 (สีขาว และสีดำ)

ภาพที่ 5 พาวเวอร์แบงค์ (Power Bank) รูปแบบที่ 2 (สีขาว สีเขียวและสีดำ)

ภาพที่ 6 พาวเวอร์แบงค์ (Power Bank) รูปแบบที่ 3 (สีขาว)

ภาพที่ 7 กระเป๋าอุปกรณ์ขนาดเล็ก (สีเทา และสีดำ)

ภาพที่ 8 กล่องใส่อุปกรณ์เครื่องเขียน/ของส่วนตัว (สีขาว)

ขั้นการดำเนินการ ได้มีการจัดทำแบบประเมินคุณภาพผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ออกแบบใหม่สำหรับชุมชนเกาะลัดอีแท่น รวมถึงแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้น นำแบบประเมินและแบบสอบถามดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อแบบประเมินได้รับการปรับปรุงแล้ว จึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ประเมินคุณภาพอีกครั้ง และนำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ออกแบบใหม่มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม

ขั้นการประเมินผล จะมีการใช้สถิติหลากหลายประเภทเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง และประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ได้รับการออกแบบใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้านเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการออกแบบผลิตภัณฑ์

ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ถูกออกแบบใหม่ สำหรับชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง กรณีศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกในภาพรวมทั้ง 7 ต้นแบบ สำหรับชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง กรณีศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการประเมิน
1. คุณค่าของธรรมชาติหรืองานหัตถกรรม	3.32	0.63	ปานกลาง
2. มีเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของท้องถิ่น	3.58	0.50	ดี
3. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่น	3.65	0.68	ดี
4. ผลิตได้จริง ใช้สอยดีเหมาะสมกับวัสดุท้องถิ่น	4.00	0.36	ดี
5. ความสวยงามและความน่าสนใจ	4.37	0.48	ดี
6. รูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา	4.17	0.42	ดี
7. สะดวกต่อการพกพาขณะเดินทาง	4.68	0.30	ดีมาก
8. ขนาดพอเหมาะ บรรจุหีบห่อยากต่อการชำรุดเสียหาย	4.57	0.36	ดีมาก
9. ราคาซื้อได้ โดยอาศัยการตัดสินใจน้อย	3.91	0.55	ดี
10. ราคาไม่แพง มีหลายราคาให้เลือก	3.75	0.49	ดี
ภาพรวมทั้งหมด	4.00	0.47	ดี

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกในภาพรวมทั้ง 7 ต้นแบบ สำหรับชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง กรณีศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะด้านความสะดวกในการพกพาและขนาดที่เหมาะสมบรรจุหีบห่อได้ดีได้รับความพึงพอใจในระดับดีมาก รองลงมา คือ ด้านเอกลักษณ์ท้องถิ่น วัสดุและการผลิตที่สอดคล้องกับท้องถิ่น การใช้งานได้จริง ความสวยงาม และราคาที่เหมาะสม อยู่ในระดับดี ส่วนด้านคุณค่าทางธรรมชาติหรือหัตถกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

จากการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ลักษณะสภาพทั่วไปการจัดการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ สินค้าและของที่ระลึก ในชุมชนเกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกษตร และวิถีชีวิตชุมชนที่โดดเด่น ด้วยทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์จากแม่น้ำท่าจีน ทำให้พื้นที่นี้เหมาะแก่การเกษตรแบบผสมผสาน โดยเฉพาะส้มโอ GI มณฑลนครชัยศรีที่มีชื่อเสียง สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญบนเกาะ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชุมชนบ้านคลองผีเสื้อ 2) โฮมสเตย์บ้าน

สวนบางเตย 3) วัดทรงคนอง อายุกว่า 300 ปี มีโบราณสถานและพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ผสมผสานกับวัฒนธรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สะท้อนผ่านแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ สถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน ซึ่งเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่พัฒนาควบคู่กับการเติบโตของพื้นที่เกาะลัดอีแพน โดยทุนทางวัฒนธรรมเหล่านี้สามารถส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และนำเสนอคุณค่าของงานสถาปัตยกรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตชุมชนจากการสำรวจเบื้องต้นพบงานสถาปัตยกรรมหลากหลายรูปแบบ สามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควบคู่กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ โดยมีจุดเด่นของพื้นที่เกาะลัดอีแพน ได้แก่ การเดินทางที่สะดวก จัดรูปแบบการท่องเที่ยวได้หลากหลาย ทรัพยากรทางธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ สวยงาม มีปราชญ์ชุมชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่พร้อมและเอกลักษณ์ในการนำเสนอความเป็นชุมชนผ่านพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน และสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจทั้งทางเกษตร ทางวัฒนธรรม และทางศาสนา ซึ่งผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจะไปส่วนหนึ่งที่ช่วยสะท้อนถึงอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตชุมชนได้เป็นอย่างดีสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติกรณ์ บำรุงบุญ ที่กล่าวว่าในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกควรสื่อสารถึงแหล่งที่มาของท้องถิ่นและมีการต่อยอดพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่น ๆ ได้ โดยเกิดจากความร่วมมือกันของคนในชุมชน (กิตติกรณ์ บำรุงบุญ, 2564)

พฤติกรรมและความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในการจัดการท่องเที่ยว ในชุมชนเกาะลัดอีแพน จังหวัดนครปฐม ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Digital Nomad ทั้งชาวต่างชาติและชาวไทย ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักและรองที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน กระบวนการออกแบบเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของชุมชน เพื่อตอบสนองพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มีศักยภาพในการเป็นสินค้าที่ระลึกที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว ที่เน้นความพร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐาน นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการปรับปรุงภูมิทัศน์ การจัดการผลผลิตทางการเกษตร และการจัดการขยะ สำหรับสินค้าที่ระลึก เช่น อุปกรณ์เสริมมือถือ สมุดบันทึก และพาวเวอร์ แบงค์ ส่วนสินค้าในพื้นที่ที่น่าสนใจ ได้แก่ ผักผลไม้แปรรูป อาหารแปรรูป สัตว์น้ำในลุ่มน้ำท่าจีน และผลิตภัณฑ์งานฝีมือ สอดคล้องกับแนวคิดของ Makimoto, T. & Manners, D. ที่กล่าวว่ากลุ่มเป้าหมายที่ตรงและเราต้องการสื่อสารถึงโดยตรง คือ Digital Nomad Foreigner (Makimoto, T. & Manners, D., 1997) คนที่ใช้ชีวิตอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ของโลก ส่วนอาชีพ ก็คือการทำงานอย่างที่ได้เงินโดยใช้ระบบออนไลน์ ซึ่งการเดินทางไปพร้อมกับการทำงานช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์และเพิ่มศักยภาพให้ไม่จำกัด ซึ่งในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 การทำงานโดยไม่ต้องเข้าสถานที่ทำงานเป็นที่ได้รับความนิยมอย่างมากทั่วโลกและกำลังขยายตัวอย่างสูงในโลกยุคปัจจุบันสอดคล้องแนวคิดของ ชลธิชา วัฒนชัยฤกษ์ที่กล่าวว่า สถานที่ทำงานในลักษณะการแบ่งปันพื้นที่ทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หากพัฒนาพื้นที่ทำงานที่เหมาะสมสำหรับดิจิทัลโนแมด พร้อมทั้งมีพื้นที่ทำงานร่วมสตาร์ทอัพในท้องถิ่นได้ จะสามารถเพิ่มโอกาสสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลและธุรกิจอื่น ๆ จะสามารถขับเคลื่อนธุรกิจสตาร์ทอัพและส่งเสริมการประกอบอาชีพที่ใช้เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมใหม่ในอนาคตได้ (ชลธิชา วัฒนชัยฤกษ์, 2563) นอกจากนี้ในงานวิจัยนี้ ใช้แนวคิดเชิงออกแบบ Design Thinking ของ ศิริวัฒน์ สารเชตต์และคณะ โดยมุ่งเน้นไปที่การออกแบบที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง (User-centered Design) เพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้แก่กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ Digital Nomad Foreigner ซึ่งแนวคิดดังกล่าวช่วยปรับปรุงมูลค่าของนวัตกรรมให้สอดคล้องกับปัญหา (ศิริวัฒน์ สารเชตต์ และคณะ, 2565) และสอดคล้องกับแนวคิดของ มะยุรีย์ พิทยเสนีย์ และพิชญภา ยวงสร้อย ที่กล่าวว่า การคิดเชิงออกแบบได้กลายเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมเป็นแนวทางปฏิบัติในการสร้างนวัตกรรมที่มีความท้าทาย (มะยุรีย์ พิทยเสนีย์ และพิชญภา ยวงสร้อย, 2564) โดยหลักแนวคิดดังกล่าวจะช่วยวิเคราะห์ พฤติกรรมและความต้องการผลิตภัณฑ์

ของที่ระลึกสำหรับชุมชนท่องเที่ยววิมน์ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง ชุมชนเกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม สรุปได้เป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้นแบบ 7 ต้นแบบ ได้แก่ 1) สมุดบันทึก พิมพ์ตราสัญลักษณ์และลวดลายอัตลักษณ์ ขนาด A5 2) สมุดอเนกโน้ต พิมพ์ตราสัญลักษณ์และลวดลายอัตลักษณ์ ขนาด A5 3) พาวเวอร์แบงค์ชาร์จเร็ว 20,000 mAh ทรงสี่เหลี่ยมด้านเท่า สีขาว และสีดำ

มีจอแสดงผล พิมพ์ตราสัญลักษณ์ 4) พาวเวอร์แบงค์ชาร์จเร็ว 20,000 mAh ทรงสี่เหลี่ยมด้านเท่า สีขาว สีเขียวและสีดำ พิมพ์ตราสัญลักษณ์ 5) พาวเวอร์แบงค์ชาร์จเร็ว 10,000 mAh ไร้สายทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีขาว พิมพ์ตราสัญลักษณ์ 6) กระเป๋าอุปกรณ์ขนาดเล็ก พิมพ์ตราสัญลักษณ์และลวดลายอัตลักษณ์ ขนาด 4 x 6 นิ้ว 7) กล่องใส่อุปกรณ์เครื่องเขียน พิมพ์ตราสัญลักษณ์ ขนาด 3 x 6 นิ้ว และ 2 x 6 นิ้ว

การออกแบบและจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สำหรับชุมชนท่องเที่ยววิมน์ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง กรณีศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม ใช้หลักการออกแบบเชิงคิด (Design Thinking) โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ดำเนินการตามหลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับผลวิเคราะห์ พฤติกรรมและความต้องการผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ สมาชิกในชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้สนใจ ต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึก สำหรับชุมชนท่องเที่ยววิมน์ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง กรณีศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม

ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกในภาพรวมทั้ง 7 ต้นแบบ สำหรับชุมชนท่องเที่ยววิมน์ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลางของเกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะด้านความสะดวกในการพกพาและขนาดที่เหมาะสมบรรจุหีบห่อได้ดีได้รับความพึงพอใจในระดับดีมาก รองลงมา คือ ด้านเอกลักษณ์ท้องถิ่น วัสดุและการผลิตที่สอดคล้องกับท้องถิ่น การใช้งานได้จริง ความสวยงาม และราคาที่เหมาะสม อยู่ในระดับดี ส่วนด้านคุณค่าทางธรรมชาติหรือหัตถกรรมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับหลักแนวคิดหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ของ วชิรินทร์ จรุงจิตสุนทร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามหลักการออกแบบ ด้านความสะดวกต่อการพกพาขณะเดินทาง และด้านขนาดพอเหมาะ บรรจุหีบห่อเพื่อการชำรุดเสียหาย มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก ส่วนรองลงมา คือ ด้านมีเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของท้องถิ่น วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่น ผลิตได้จริง ใช้สอยดีเหมาะสมกับวัสดุท้องถิ่น ความสวยงามและความน่าสนใจรูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา ราคาซื้อได้ โดยอาศัยการตัดสินใจน้อย ราคาไม่แพง มีหลายราคาให้เลือก มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับดี และด้านคุณค่าของธรรมชาติหรืองานหัตถกรรมอยู่ในระดับปานกลาง (วชิรินทร์ จรุงจิตสุนทร, 2548) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยรัตน์ อัครวงกูร ที่ตั้งข้อสังเกตว่า ขนาดผลิตภัณฑ์ที่พอเหมาะ ง่ายต่อการบรรจุหีบห่อเพื่อการชำรุดเสียหาย เป็นคุณสมบัติที่ดีขององค์ประกอบสำคัญของการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม (ชัยรัตน์ อัครวงกูร, 2548) นอกจากนี้ นักศึกษาสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากงานวิจัยนี้ ไปต่อยอดการทำงานในอนาคต สอดคล้องแนวคิดของ สิงห์อำพล จันทรวิเศษ ที่กล่าวว่า ควรมีการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพื่อนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวให้ตอบสนองความต้องการ และควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง ต่อการบริหารจัดการของชุมชนในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น (สิงห์อำพล จันทรวิเศษ, 2563)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่า ลักษณะสภาพทั่วไปการจัดการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ สินค้าและของที่ระลึก ในชุมชนเกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกษตร และวิถีชีวิตชุมชนที่โดดเด่นด้วยทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์จากแม่น้ำท่าจีน ทำให้พื้นที่นี้เหมาะแก่การเกษตรแบบผสมผสาน โดยเฉพาะส้มโอ GI มณฑลนครชัยศรีที่มีชื่อเสียง สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญบนเกาะ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชุมชน

บ้านคลองผีเสื้อ 2) โฮมสเตย์บ้านสวนบางเตย 3) วัดทรงคนอง อายุกว่า 300 ปี มีโบราณสถานและพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์จุดเด่นของพื้นที่เกาะลัดอีแท่น ได้แก่ การเดินทางที่สะดวก จัดรูปแบบการท่องเที่ยวได้หลากหลาย ทรัพยากรทางธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ สวยงาม มีปราชญ์ชุมชน เป็นทรัพยากรบุคคลที่พร้อมและเอกลักษณ์ในการนำเสนอความเป็นชุมชนผ่านพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน และสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจทั้งทางเกษตร ทางวัฒนธรรม และทางศาสนา ซึ่งผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจะไปส่วนหนึ่งที่ช่วยสะท้อนถึงอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตชุมชนได้เป็นอย่างดี พฤติกรรมและความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนเกาะลัดอีแท่น ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Digital Nomad ทั้งชาวต่างชาติและชาวไทย ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักและรองที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน กระบวนการออกแบบเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของชุมชน เพื่อตอบสนองพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว มีศักยภาพในการเป็นสินค้าของที่ระลึกที่น่าสนใจเน้นความพร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐาน และยังให้ความสำคัญกับการปรับปรุงภูมิทัศน์ การจัดการผลผลิตทางการเกษตร และการจัดการขยะ สำหรับสินค้าของที่ระลึก เช่น อุปกรณ์เสริมมือถือ สมุดบันทึก และพาวเวอร์แบงค์ ส่วนสินค้าในพื้นที่ที่สนใจ ได้แก่ ผักผลไม้แปรรูป อาหารแปรรูป สัตว์น้ำในลุ่มน้ำท่าจีน และผลิตภัณฑ์งานฝีมือ การออกแบบและจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สำหรับชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง ภูมิศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม ใช้หลักการออกแบบเชิงคิด (Design Thinking) โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก การออกแบบและจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สำหรับชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง ภูมิศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม ใช้หลักการออกแบบเชิงคิด (Design Thinking) มาประยุกต์ใช้กับการออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์คล้ายเส้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นการออกแบบที่คำนึงถึงผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลาง ผลผลิตของที่ระลึกที่ได้ คือ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกรูปแบบใหม่ จำนวน 7 รูปแบบ ตลอดจนใช้แรงบันดาลใจในการออกแบบผสมผสานกับวัฒนธรรมชาวสวน ที่อาศัยอยู่กับสายน้ำซึ่งเกาะลัดอีแท่นแห่งนี้รายล้อมไปด้วยแม่น้ำท่าจีน โดยนำเสนอส้มโอ ผลไม้ท้องถิ่นของ “เกาะลัดอีแท่น” “เรือพาย” และ “ชาวสวนสวมงอบ” ถอดอัตลักษณ์จากลายนิ้วมือซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของชาวสวนที่ประทับตราเอาไว้เป็นตราสินค้าประกอบกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกชุมชนพื้นที่เกาะลัดอีแท่น และผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกในภาพรวมทั้ง 7 ต้นแบบ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีด้านความสะดวกในการพกพาและขนาดที่เหมาะสมบรรจุหีบห่อได้ดีได้รับความพึงพอใจในระดับดีมาก รองลงมา คือ ด้านเอกลักษณ์ท้องถิ่น วัสดุและการผลิตที่สอดคล้องกับท้องถิ่น การใช้งานได้จริง ความสวยงาม และราคาที่เหมาะสม อยู่ในระดับดี ส่วนด้านคุณค่าทางธรรมชาติหรือหัตถกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น แนวทางพัฒนาชุมชนพื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม หลังจากออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกใหม่ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรส่งเสริมสื่อประชาสัมพันธ์ หลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ วิดีโอ เน้นการนำเสนอที่มาและความหมายของผลิตภัณฑ์ สื่อสารข้อมูลผลิตภัณฑ์อย่างครบถ้วน ชัดเจน 2) เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ เน้นจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใหม่ คุณภาพวัสดุ และกรรมวิธีการผลิต นำเสนอเรื่องราวของชุมชน และวิถีชีวิตวัฒนธรรมชาวสวน 3) ขยายกลุ่มลูกค้า ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมและความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนสื่อสารการใช้งานที่เหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ร่วมกับโครงการวิจัยมูลฐาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สัญญาเลขที่ A32.2/2565 รหัสโครงการ 169958 โครงการวิจัยเรื่องการใช้ศิลปะเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับชุมชนท่องเที่ยวริมน้ำ ในลุ่มน้ำท่าจีนตอนกลาง ภูมิศึกษา พื้นที่เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม ปีงบประมาณ 2565

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570). เรียกใช้เมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://shorturl.asia/VXHn1>
- กิตติกรณ์ บำรุงบุญ. (2564). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม เพื่อยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 40(2), 7-24.
- ชลธิชา วิมลชัยฤกษ์. (2563). พื้นที่ของกลุ่มคนดิจิทัลโนแมด ในมิติการอยู่อาศัย การทำงานและการพักผ่อนหย่อนใจ (LIVE WORK PLAY) กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยรัตน์ อัครวางกูร. (2548). ออกแบบให้โดนใจ: คู่มือการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผู้ประกอบการและนักออกแบบ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- นิรัช สุดสังข์. (2559). ระเบียบวิธีวิจัยทางการออกแบบ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 13). (2565). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษที่ 258 ง หน้า 12 (1 พฤศจิกายน 2565).
- มะยูริย์ พิทยเสนีย์ และพิชญภา ยวงสร้อย. (2564). การคิดเชิงออกแบบ: ครุ่นวัตรวิถีใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 10(2), 190-199.
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). หลักการและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: แอปป้า พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2568). มาตราส่วนลิเคิร์ต. เรียกใช้เมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2568 จาก https://en.wikipedia.org/wiki/Likert_scale
- ศิริวัฒน์ สารเชตต์ และคณะ. (2565). แผนที่ศิลปะโคราช. วารสารมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 35(2), 82-96.
- สิงห์อำพล จันทรวิเศษ. (2563). ความต้องการและปัญหาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่เกาะลัดอี่แท่น อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Makimoto, T. & Manners, D. (1997). Digital Nomad. New York: John Wiley & Sons.